

VAASAN HALLINTO-OIKEUDELLE

ASIA:

Vastaselitys valitukseemme Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan 11.10.2016 tekemästä lupapäätöksestä (136§) koskien Kreate Oy:n (ent. Fin-Seula Oy) kallion louhintaa, murskausta ja maankaatopaikkatoimintaa kiinteistöllä Rn:o 543-412-2-322.

Nurmijärven Luonto ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n paikallisyhdistys

PROSESSIOSOITE:

Nurmijärven Luonto ry/puheenjohtaja Selen Raiskila
Sähköposti: selen.raiskila@sll.fi

Viitaten vastaselityspyyntöönne 14.11.2017 5574/17 ja 01533/16/5109 ym.

Nurmijärven Luonto ry kiittää vastaselityspyynnöstä ja toteamme asiasta seuraavaa:

Toistamme valituksessamme esittämämme seikat ja painotamme, että louhimohanke on ympäristönsuojelulain tavoitteiden vastainen. Lisäksi luonnonsuojelulain 49 §:n mukainen suojeluvelvoite ei toteudu viitasammakon osalta.

Katsomme, että luvan myöntämisen edellytykset eivät ole täyttyneet YSL 49 §:n mukaisesti ja että ottaminen on ristiriidassa YSL 11 §:ssä määrätyn sijoituspaikan valinnan kannalta.

YSL 49 §:n mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa mm. 4) erityisten

luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella.

Vahingollisia muutoksia erityisiin luonnonolosuhteisiin ovat tässä tapauksessa viitasammakoiden käyttämän elinympäristön merkittävä heikentyminen, joka on vastoin LSL 49 §:ssä säädettyä suojeluelvoitetta ja joka on viitasammakon kohdalla ehdoton. Lupapäätöksen perusteluissa ja lain tulkinnassa on huomioitava viitasammakko ja sen EU-oikeudellinen tiukka suojeleminen. Lupapäätöksessä ei ole riittävästi huomioitu sitä, että louhimotoimintaa on aivan viitasammakoesiintymän vieressä. Lisääntymis- tai levähdyspaikkojen rajoja ei ole määritelty missään vaiheessa lupaprosessin aikana eikä ympäristölupapäätöksessä.

Toistamme myös Vantaanjoen taimenen osalta valituksessamme esittämämme seikat ja painotamme, että hulevesien purkautumiskohdassa sekä sen alajuoksulla on useita kunnostettuja taimenen kutusoraikkoja.

Katsomme, että lupapäätöksen mukaista toimintaa ei ole mahdollista järjestää siten että vahingollinen vaikutus luontoon jäisi mahdollisimman vähäiseksi ja ettei se vaarantaisi viitasammakoesiintymän säilymistä tai kutusoraikkojen toimivuutta kiintoainespäästöissä. Luvan myöntäminen edellyttää asianmukaista tietoa ottamisalueen luontoarvoista ja luonnon olosuhteista sekä ottamisen vaikutuksista ympäristöön.

I. Viitasammakko

Ympäristöluvassa sekä Kreate Oy:n vastineessa ei ole lainkaan perusteltu sitä ettei hanke olisi luonnonsuojelulain 49 §:n vastainen.

Kreate Oy on vastineessa esittänyt väitteen siitä, että ”2.5 Alueella ei ole luonnonsuojelulain tai EU:n luonto- taikka lintudirektiivin mukaisia suojeltavia luontotyyppisiä tai lajeja eikä muitakaan luonto- tai ympäristöarvoja, jotka estäisivät alueella harjoitettavan murskaus- tai louhimotoiminnan... Yleisesti tulee todeta, että Suomen ja EU:n suojelusäännökset eivät suojele valittajien esittämällä tavalla uhanalaisten lajien elinpiiriä vaan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ja eliölajeja yksilöinä.”.

Ympäristölupaviranomainen eli Keski-Uudenmaan ympäristökeskus ei ole huomionnut lupapäätöksessä luonnonsuojelulain 49 §:n vaatimaa viitasammakon suojeluelvoitetta. Katsomme, että lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määrittely perustuu ennen kaikkea kunkin eläinlajin biologiaan. Kun tätä määritelmää sovelletaan tiettyyn luonnossa olevaan lisääntymis- tai levähdyspaikkaan, sen rajat täytyy määritellä (Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin

luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.).

Korkein hallinto-oikeus (KHO 3/2015) on linjannut, että esitetyt tulkinnat lisääntymis- ja levähdyspaikoista on syytä huomioida päätöksenteossa. Lisääntymis- ja levähdysalueen heikentämistä tai hävittämistä on mikä tahansa haitallinen ihmistoiminta, myös toiminnan pitkäaikaiset, epäsuorat ja välilliset vaikutukset. Luontodirektiivissä ei esiintymille ole määritelty minimikokoa ja näin ollen yksikin yksilö riittää siihen, että lisääntymis- tai levähdyspaikka on olemassa (Fennovoima KHO:n muu päätös 53/2015). Ottaen huomioon Kreate Oy:n hankkeen ominaisuus sekä louhittavan kiviaineksen ja läjitettävien maamassojen määrät sekä toiminta-ajan pituus (10 vuotta), ei ole poissa suljettavissa, etteikö toiminta ja etenkin pöly ja valumavedet ylivalunta- ja erikoistilanteissa johda viitasammakoesiintymän häviämiseen. Lupapäätöksessä ei ole myöskään vaadittu laatimaan suunnitelmaa keinoista ja toimenpiteistä, joilla seurattaisiin hankkeen vaikutuksia. Hankkeen vaikutuksia pitäisi tarkastella toiminnallisena kokonaisuutena viitasammakolle soveltuvissa elinalueen osissa. Kiinteistön raja ei siten toimi esteenä viitasammakoiden elinaluetta rajaavana tekijänä, kuten lupapäätöksessä on annettu ymmärtää.

Lammikot, joissa viitasammakot elävät sijaitsevat muutaman kymmenen metrin päässä louhinta-alueesta. Alueella ei ole muita lammikoita, joihin viitasammakot voisivat siirtyä. Viitasammakoiden levähdyspaikat ulottuvat lammikoista laajemmalle alueelle, yleensä enimmillään 1 kilometrin päähän (Maarit Jokinen: Viitasammakko *Rana arvalis* Nilsson, 1842, Esiselvitys SYKE 2012; Saarikivi, J. 2017: Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson 1842). – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.), Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 31–34. Suomen ympäristö 1/2017.). Sammakot ovat filopatrisia (paikkauskollisia) ja suosivat samoja lisääntymispaikkoja vuodesta toiseen. Talvehtiminen päättyy huhti-toukokuussa, jolloin ne vaeltavat lisääntymispaikoille. Samalle lisääntymislammikolle kerääntyy sammakoita laajoilta alueilta. Sammakot viiptyvät lisääntymislammikoilla vain muutamia päiviä ja levittäytyvät kudun jälkeen lähimaastoon ja viettävät kesän maaympäristössä palatakseen syys-lokakuussa vesistöihin talvehtimaan (Saarikivi, J. 2017: Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson 1842). – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.), Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 31–34. Suomen ympäristö 1/2017.). Lupapäätöksen toiminta-aikarajoitukset (kesä-elokuu) eivät siten riitä turvaamaan viitasammakon vuosirytmää sen elinalueella.

Tässä asiassa on syytä kiinnittää huomiota erityisesti lisääntymis- ja levähdyspaikkojen ekologiseen toiminnallisuuteen. Tällöin kiinteistön rajaan perustuva aluerajaus on riittämätön. On huomioitava, että em. julkaisun mukaan

esimerkiksi viitasammakon *levähdyspaikkaan* kuuluvat päivälepopaikat esim. kasvillisuuden suojissa ja talvehtimispaikat sekä maa- että vesiympäristössä. Kutualueilla olevia talvehtimispaikkoja lukuun ottamatta levähdyspaikat eivät kuitenkaan ole yksiselitteisesti määriteltävissä. *Lisääntymis- ja levähdyspaikan välittömässä läheisyydessä tulee olla levähdyspaikaksi ja ravinnonhakuun soveltuvaa ympäristöä*, jonka raja-
aus on harkittava tapauskohtaisesti. Tässä valossa on selvää, että viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikan oikeudellisessa arvioinnissa on otettava tarpeen mukaan huomioon myös lammikoiden ulkopuoliset alueet. Myönnettyssä lupapäätöksessä näin ei ole tehty, vaan arviointi perustuu yksinomaan kiinteistörajaan. Tämä on virheellinen tulkinta LSL 49.1 §:n mukaisesta kiellosta.

Ratkaistavan tapauksen erityispiirteiden huomioonottamisessa ja punnittaessa vaihtoehtoja on käytettävä tilanneherkkyyttä. Luonnonsuojelulain soveltaminen on esivaatimuksena muiden lakien soveltamiselle ja on tyypillisesti oikeuskäytännössä katsottu, että menettelyjen välillä vallitsee niin sanottu edellytysuhde. Tällöin ympäristönsuojelulain mukaista lupaa, joka tarkoittaisi kohdennetusti suojeltujen luontoarvojen turmelemista, ei saa myöntää ennen luonnonsuojelulain mukaisen poikkeuksen myöntämistä.

Tiukasti suojellun lajin suojelusta saa poiketa vain erityisen painavista syistä, joista keskeisin lienee ”erittäin tärkeä yleisen edun kannalta pakottava syy”. Se mahdollistaa mm. liikenne- ja energiantuotantoinfrastruktuurin rakentamisen poikkeusluvalla, mutta ei esim. yksityistä liiketoimintaa (Saarikivi, J. 2017: Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson 1842). – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.), Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 31–34. Suomen ympäristö 1/2017.) tai muita hankkeita (KHO 2017/161). Katsomme, että Kreate Oy:n louhimo- ja maanläjityshanke ei täytä tätä vaatimusta.

II. Luontoselvitykset

Alueen luonnonolosuhteita on selvitetty ensimmäisen kerran maastokäynnillä 27.12.2013 ja toisella maastokäynnillä 5.10.2015. Tiedot uhanalaisten eliölajien esiintymisestä suunnittelualueella on todettu ainoastaan Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämästä Eliölajit-tietojärjestelmästä (rekisteripöytäkirja 24.2.2014). Huomautamme, että molemmat selvitykset on tehty kasvukauden ulkopuolella. Lisäksi ne keskittyvät vain puuston osuuteen sekä kenttäkerroksen peruskasvustoon. Aluetta on kuvattu pintapuolisesti tyypilliseksi talousmetsäksi. Katsomme, että talouskäytössä olevalla metsäpalstalla on muitakin luontoarvoja kuin puusto. Tämä olisi tullut mahdollisesti esille mikäli luontoselvitykset olisi tehty kasvukauden aikana.

Esimerkiksi kallioalueen kasvisto on jätetty kartoituksissa tekemättä tai sitä ei ole raportoitu selvityksissä. Paikallisesti tai seudullisesti kalliokiviaineksen otto on merkittävä uhka varsinkin harvinaisemmille kallioiden luontotyypeille. Etelä-Suomessa kallioluontotyypeistä uhanalaisiksi on arvioitu 26 % luontotyypeistä, silmälläpidettäviksi 36 % ja säilyviksi (LC) 38 % (Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 1, SYKE 2008). Kallio- ja kivikkoluonnon (esimerkiksi kasvillisuustyyppien ja kasviyhteisöjen) tuntemus on edelleen Suomessa hyvin heikko moneen muuhun luontotyyppiryhmään verrattuna. Metsänhoidolliset toimenpiteet yleensä hetkellisesti heikentävät kalliokasvillisuutta, mutta ne eivät tuhoa sitä kuten louhostoiminta.

III. Vantaanjoen taimenet

Vantaanjoelle on tehty mittavia kunnostustoimenpiteitä, jotta uhanalaisella meritaimenella olisi mahdollisuus lisääntymiseen kutusoraikoissa. Kreate Oy:n Vantaanjokeen johtavan hulevesien laskuputken läheisyydessä on tällainen kunnostettu soraikko, jonka toiminta kutupaikkana vaarantuu mikäli hienoainesta pääsee valumavesien mukana Vantaanjokeen (Tiedonanto Esa Lehtinen/Virho ry). Virho ry ja Nukarin-Raalan osakaskunta ovat useina vuosina rakentaneet myös Nukarinkoskelle uusia kutusoraikkoja. Meritaimenten kutualue on 20 vuoden aikana tehtyjen kalataloudellisten kunnostusten johdosta laajentunut Vantaankoskelta Vantaanjoen latvoille asti. YSL 49 §:n mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa mm. 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella.

Myös ELY-keskus on 23.8.2017 antamassa lausunnossaan todennut, että Vantaanjokeen johdettavien hulevesien haitallisten vaikutusten vähentämiseksi ja niiden arvioimiseksi tulisi lupamääräyksiä täsmentää.

Lopuksi

Kreate Oy on loppuyhteenvedossaan todennut, että Suomen yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen kannalta on olennaisen tärkeää että Suomessa voi hyödyntää luonnonvaroja lainsäädännöstä ilmenevien vaatimusten puitteissa. Tällä seikalla ei ole asiassa oikeudellista merkitystä. Lupaa on arvioitava lainsäädännössä – tässä tapauksessa etenkin luonnonsuojelulain 49 §:ssä sekä ympäristönsuojelulain 49 §:ssä – asetettujen edellytysten lupanäkökulmasta.

Valituksessamme ei ole kyse hankkeen vastustamisesta kaikin mahdollisin keinoin.

Ympäristön edun huomioon ottaminen lupapäätöksessä on määrätty lainsäädännössä. Katsomme, että annetussa lupapäätöksessä ei ole riittävässä määrin huomioitu ko. alueen ympäristön etua. Kyseessä on Kreate Oy:n kannalta suhteellisen lyhyessä ajassa ehtyvistä kivivarannosta, joka ei ole Suomen kansantalouden tai Uudenmaan kiviaineshuollon kannalta merkittävä tai välttämätön. Sillä on kuitenkin yhdessä maanlajitystoiminnan kanssa pitkäaikaisia heikentäviä vaikutuksia lähiympäristöön, joiden katsomme olevan merkittävämpiä kuin toiminnasta saatava taloudellinen hyöty. Ottamis- ja maanlajitystoiminnan sijoittumista tulisi aina ohjata ympäristön kannalta vähemmän haitallisille alueille. Toiminnan aiheuttaman haitan arvioinnin epävarmuudessa on ympäristölle asetettava aina etusija ympäristölainsäädännön sekä varovaisuusperiaatteen mukaisesti.

Lopuksi toteamme, että Kreate Oy:n vaatimus oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta on perusteeton. Vastapuolen oikeudenkäyntikulujen korvaamiselle asetettu kynnys on hallintolainkäytössä erittäin korkealla ja edellyttää kohtuuttomuutta. Valituksessamme on kyse tavanomaisesta lakiin perustuvasta muutoksenhakuoikeudesta päätökseen, jonka katsomme olevan YSL:n ja LSL:n vastainen. Toisin kuin Kreate Oy:n vastineessa todetaan, hallintolainkäyttölain 74 §:n mukaiset edellytykset oikeudenkäyntikulujen korvaamiselle eivät tässä asiassa täyty.

Kreate Oy:n väitteeseen näyttötaakasta toteamme, että olemme valituksessamme ja tässä vastaselityksessä esittäneet kattavat ja monipuoliset perustelut esittämillemme näkemyksille tosiasioista sekä niiden oikeudellisesta merkityksestä.

VAKUUDEKSI

Nurmijärvellä 5.12.2017

NURMIJÄRVEN LUONTO RY, SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON
UUDENMAAN PIIRI RY:N PAIKALLISYHDISTYS

Selen Raiskila, FT
puheenjohtaja

Petri Puolakka
taloudenhoitaja